6-a Jaro. N-o 284 APERAS SEMAJNE Leipzig, 13./3. 1930

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

KULTURA KAJ INTERHELPA ORGANIZO DE PROLET-ESPERANTISTOJ

REDAKTEJO: 14, avenue de Corbéra, Paris-12e
Gvidanto: E. Lanti

SIDEJO de Plenum-Komitato de SAT
23, rue Boyer, Paris-20e

ADMINISTREJO: Kolmstr. 1, Leipzig O 27
Administranto: R. Lerßner

VIVU LA PARIZA KOMUNO!

Okaze de la 59-a datreveno de la Pariza Komuno ni aperigas kelkajn tekstojn el la vivoplene verkita HISTORIO de la KOMUNO de 1871, de Lisagare *(Lissagaray[1]). Tiuj linioj parolas por si mem k ne bezonas komenton nek klarigojn.* — Red.

La 18-a de marto

. . . S-ro Tjer (Thiers) kaj lia registaro estis rifuĝintaj al Eksterland-afera ejo. Kiam li eksciis la konfuziĝon de l' trupoj, li donis la ordonon ilin returnen irigi sur la Marskampon. Forlasita de la burĝaj batalionoj, li parolis pri tio tute forcedi Parizon, komenci refari armeon en Versajo. Malnova ĝirondana[2] ideo, proponita al Karlo X de Marmon (Marmont), al Ludoviko Filipo, al la Kunveno de 48, kaj je kio sukcesis la aŭstra generalo Vindiŝgrec (Windischgraetz). Pluraj ministroj kontraŭprotestis, volis ke oni gardu kelkajn punktojn, la Urbdomon, ĝiajn kazernojn okupitajn de la brigado Deroja (Derroja), la Militlernejon, kaj ke oni okupu pozicion ĉe la Trokadero. La malgranda viro nur volis konsenti al ekstrema decido; li decidis, ke oni liberigu la tutan urbon, eĉ la sudfortikaĵojn redonitajn de la prusoj dekkvar tagojn antaŭe. Ĉirkaŭ la tria horo, la popol-batalionoj de Gro-Kaju (*Gros-Caillou*, t. e. Ŝtonego) paradis antaŭ la Urbdomo, ĉekape tamburoj kaj trumpetoj. La ministroj kredis sin perditaj. S-ro Tjer savis sin per sekreta ŝtuparo kaj foriris Versajon, tiagrade perdinte sian saĝon, ke ĉe la ponto de Sevr (Sèvres) li donis skriban ordonon forlasi la monton Valerien.

*

Ĉirkaŭ la 4½-a horo murmurego plenigis la straton kaj ekmovita per trombo, homo blankbarba estis ĵetata kontraŭ la domon[1]. Estas Klemento Toma (Thomas), la homo de junio 48, la insultinto al la popol-batalionoj, kiu pli faris ol Dukro (Ducrot) por malhonori la nacian gvardion. Rekonita, haltigita en la Martira strato, kie li inspektis la barikadon, li suriris la monteton ĉe sangkria postulado. Ironia hazardo de l' revolucioj, kiuj lasas forkuri la ŝarkon kaj liveras al la venĝo la ranon.

Lia alveno decidas ĉion. Aŭdiĝas nur unu krio: "Mortigu!" Oficiroj de la nacia gvardio volas batali, garibaldiana kapitano, herkula, Erpen-Lakrua (Herpin - Lacroix), alkroĉiĝas al la muroj de l' koridoro. Oni kontuzas lin, perforte eniras; Klemento Toma jetiĝis en la ĝardenon, malantaŭ la domon; la kugloj sekvas lin, li falas kun vizaĝo sur teron. Li ne mortis ankoraŭ, kiam la soldatoj de l' 88-a disrompis la fenestrokrucojn de la ĉambro de l' generalo Lekont (Lecomte), trenas lin en la ĝardenon, kie la kugloj mortigas lin. Tuj kvietiĝas la furiozoj. Dek oficiroj ankoraŭ estas tie: neniu ilin minacas. Ili estas kondukataj en la "Ŝato Ruj" (*Château Rouge* = Ruĝ-Kastelo) kaj, kiam la nokto venis, Ĵaklar (Jaclard) malarestas ilin.

La 28-a de marto

La 27-an s-ro Tjer diris ĉe la tribuno: "Ne, Francio ne lasos triumfi en sia mezo la krimulojn, kiuj volus ĝin kovri per sango."

La sekvantan tagon, ducent mil mizeruloj venis al la Urbdomo por instali siajn elektitojn. La batalionoj, tamburantaj, la standardo kronita de l' frigia ĉapo, la ruĝa franĝo sur la pafilo, plimultiĝintaj per lini-soldatoj, artileriistoj kaj maristoj fidelaj al Parizo, malsuprenvenis tra ĉiuj stratoj sur la placon de Grev (Grève[1]), kiel la enfluantoj de giganta riverego. Meze de l' Urbdomo, kontraŭ la centra pordo estas starigita granda estrado. La busto de l' Respubliko, la ruĝa skarpo

[1] *Histoire de la Commune de 1871*, Lissagaray. Eld. Librairie du Travail, 17, r. de Sambre-en-Meuse, Paris 10-e. Prezo 25 fr.

[2] Ĝirondanoj = dekstruloj en la Granda Revolucio (fr.: Girondins). — Trad.

[1] Strato Razje (Rosiers).

[1] Hodiaŭ: Urbdoma Placo.

diagonale metita, radianta pro ruĝaj faskoj, flugpendas kaj protektas. Grandegaj flagrubandoj ĉe l ' frontono, ĉe l' gardoturo, klakas, por sendi la saluton al Francio. Cent batalionoj vicigas siajn bajonetojn antaŭ la Urbdomo, kiujn la suno gajigas. Tiuj, kiuj ne povis ĝisiri, sin etendas laŭlonge sur la kajoj, Rivoli-strato, bulvardo de Sebastopolo. La standardoj grupigitaj antaŭ la estrado, la plimulto ruĝaj, kelkaj trikoloraj, ĉiuj ruĝkravatitaj, simboligas la estriĝon de l' popolo. Dum la batalionoj viciĝas, la muzikistaroj sonigas la *Marsejezon* kaj la *Kanton de l' Ekiro,* la trumpetoj ataktrumpetas, la kanono de l' Komuno de 92 tondras sur la kajo . . .

*

. . . La ruĝa suno de l' civil-militoj faligas la kolorŝmirajon kaj la maskojn. Ili estas tie, ĉiam flank' ĉe flanko, kiel en 1791, 1794, 1848, la monarkistoj, la klerikaluloj, la liberaluloj, ĉiuj pugnoj streĉitaj kontraŭ la popolo, sama armeo sub malsamaj uniformoj. Ilia decentrigo, tio estas la kampara kaj kapitalista feŭdeco, ilia *self-government* (memregado), la ekspluato de l' buĝeto per ili, kiel la tuta politika scienco de ilia ŝtatisto nur estas la buĉado kaj la sieĝostato.

Kiu povo en la mondo, post tiom da malfeliĉegoj, ne estus lasinta maturiĝi, indulginta avarete tiujn ĉi rezervojn da neesperitaj fortoj! Ili, vidantaj tiun ĉi Parizon kapabla naski novan mondon, tiun ĉi koron ŝveligita de l' plej bela sango de Francio, ili havis nur unu penson: sangigi Parizon.

*

La granda flamo de Parizo vualis ankoraŭ tiujn ĉi malfortojn[1]. Kiu ne estus bruligita de ĝi, ne scius ĝin priskribi. La komun-ĵurnaloj, malgraŭ sia romantismo, estis malbrilaj apude. La enscenigo, malgrava afero. En la stratoj, sur la bulvardoj silentaj, bataliono el cent homoj, kiuj iras batalon aŭ revenas de ĝi, kelkaj virinoj, kiuj sekvas, pasanto, kiu aplaŭdas, tio estas la dramo de tiu ĉi revolucio, simpla kaj giganta kiel dramo de Eŝilo. La komandanto, en drapokitelo, polvokovrita, la galonoj flavruĝaj. La viroj, ĉiuj grizharaj aŭ blondkapaj, la maljunuloj de l' Junio[2] kaj la patronatinfanoj de l' ideo. Tre ofte la filo marŝas flanke de l' patro . . .

En majo: la mortonta Parizo

La Parizo de la Komuno havas ne pli ol tri tagojn por vivi. Engravuru ni en la historio ĝian luman fizionomion. Kiu spiris el cia vivo, kiu estas la febro de l' aliaj; tiu, kies koro batis sur ciaj bulvardoj kaj ploris en ciaj antaŭurboj, kiu kantis en la aŭroroj de ciaj revolucioj kaj, kelkajn semajnojn poste, lave senpulvigis siajn manojn malantaŭ la barikadoj; tiu ĉi, kiu povas aŭdi sub ciaj pavimoj la voĉon de l' martiroj de la ideo kaj saluti ciajn stratojn de homara dato; por kiu ĉiu el ciaj arterioj estas nerva branĉeto, tiu ne ankoraŭ juste juĝis cin, granda ribelanta Parizo, se li ne vidis cin de ekstere. La fremdaj filistroj diras kun malŝata grimaco: "Vidu tiun ĉi frenezan!" Sed ili kaŝobservas sian proletaron, kiu forpendigis sian martelon. rigardas; ili tremas ke cia gesto ne instruu al ĝi, kiel ĝi malkroĉos la grandan risorton de ilia suvereneco. La altirforto de l' ribela Parizo estis tiel granda, ke oni venis de Ameriko por tiu ĉi spektaklo nekonita en la historio: la plej granda urbo de l' eŭropa kontinento en la manoj de l' proletoj . . .

Trad. N. B.

[1] Temas pri organizaj k personaj mankoj en la gvid-aparato de l' Komuno. — Trad.

[2] En *junio* 1848 okazis en Parizo barikadbataloj kontraŭ la reakcio.

ORIENTLANDO KAJ OKCIDENTLANDO

Lakŝmisvar Sinha

L. Sinha estas juna hindo, kiu studcele venis Eŭropon. Kiam li sin turnis Svedion, li rimarkis la tie jus larĝe ekflorantan movadon esperantan, aliĝis Ĉe-kurson, verkis jam post kelkaj monatoj talentoplene en esperanto k komencis nun interesiĝi pri la SAT-movado, je kiu lin atentigis K-do 7987.

Red.

Mi estas certa, ke vi, estimataj aŭskultantoj, aŭdis, aŭdas k legas ĉiutage en la gazetoj pri diversaj novaĵoj el

tutmondo. Tial vi kompreneble ankaŭ scias multon pri landoj en oriento. Mi estas certa, ke vi legis multon en viaj gazetoj, ekz. pri Ĉinio aŭ pri Hindio. Vi legis pri kiom da opio oni konsumas ĉiutage en Ĉinio, aŭ kiom da kastoj ekzistas en Hindio, aŭ kiom ili interbatalas ĉiutage, aŭ al kiom da dioj ili kredas; kvankam mi lernis en mia infaneco, ke ekzistas nur unu dio. Per helpo de tiaj informoj la ekspluatantoj ĉiam ekspluatadis orientlandojn. Kaj multe da homoj kredas al ili.

Kompreneble mi parolos al vi kiel orientlandano — tion, kion mi scias pri Oriento. La historio pri la rilatoj inter Orientlando k Okcidentlando estas tre severa k malĝojiga. Hodiaŭ mi volas kiel orientlandano prezenti al vi orientlandan penson pri Okcidentlando. Estas la universala regulo, ke la parolanto ĉiam deziras tiel paroli, ke la aŭskultantaro ŝatu lian paroladon. Sed mi volas antaŭ ĉio paroli pri faktoj. Pro tio mi deziras, ke vi ne miskomprenu min. Kvankam mi tute ne estas malamiko de Okcidento, tamen mi volas paroli pri faktoj, kiuj eble ne estas ĝojigaj por okcidentanoj. Tamen mi kuraĝas paroli, ĉar vi scias, ke la kuracisto vundas la homojn — ne por vundi, sed por resanigi.

Antaŭ mia forvojaĝo al via lando (Svedio — Red.) mi iutage renkontis unu el miaj fremdaj amikoj el Anglio. Dum nia interparolo mi diris al li, ke mi baldaŭ forveturos al Svedio. Li miris k demandis al mi, kial mi volas iri al la norda lando, kie la polusa urso promenadas sur la stratoj. Mi nun troviĝis en Svedio pli ol unu jaron, sed ankoraŭ mi ne renkontis urson sur la strato — eĉ ne en arbaro. Kompreneble mi volis vidi urson, k iutage mi demandis amikon, kie mi povas vidi urson. Li veturigis min al la zoologia ĝardeno, k tie mi vidis urson en kaĝo.

Dum mia restado en Svedio oni demandis al mi, kiel oni povas loĝi k dormi en Hindio. La lando estas ja tute plena je tigroj k serpentoj! Estas fakto, ke tie ekzistas tigroj k ankaŭ serpentoj. Sed mi dubas, kiel pri la ursoj en Svedio, ĉu ¼ de la hinda popolo vidis tigron, vivantan tigron en la libera naturo.

Ankaŭ en aliaj aferoj anoj de unu lando scias tre malmulte pri aliaj landoj. Ekzemple vi certe aŭdis multe pri la hindaj kastoj. Mi do volas diri kelkajn vortojn pri ili. Mi volas prezenti al vi, kion skribis Tagore pri la afero: Kiam la anoj de l' aria raso unue venis en Hindion, ili renkontis antaŭajn loĝantojn de la lando. Sed la arianoj estis jam kulturitaj k regitaj per spiritaj impulsoj. Pro tio ili volis organizi socian sistemon, kiu estas fondita sur la stato de spirita kunigo k samtempe utilas por daŭrigi la rasajn diferencojn. Tiel farita kastsistemo estis tute socia unuiĝo, en kiu diversaj popoloj povas vivi kune en reciproka harmonio k samtempe ili povas evolui laŭ propra naturo. La socia organizo de la hindoj estis fondita sur la principo de akordiĝo k ne sur la principo de malakordo.

En okcidentaj landoj la diversaj klasoj k partioj ne plenumas sian propran k legitiman funkcion, por ke la socio havu kolektivan profiton k

forton — sed estas tute kontraŭe. La klasoj estas reciproke antagonismaj; ili ĉiam havas la intencon haltigi la forton de la aliaj. Hindio provis akordigi tiun aferon, kvankam la popoloj estis fremdaj unu al la alia. La *braminoj* laboris por la scienco — por porti la sciencon al ĉiuj, *katrijoj* kiel politikistoj laboris por gardi la pacon k la socian organismon k la *vaisjoj* laboris por la komerco k agrikulturo ktp. Divido de la laboro nun estas akceptita kiel valida principo — ne nur el ekonomia vidpunkto, sed ankaŭ el la vidpunkto de la socia organismo.

La okcidentlanda civilizo, la civilizo de la riĉuloj, kalkulas la homan honoron k rangon laŭ la konto ĉe la banko. Kun tiel materia celo k bazo la egoismo k la konkuro pliiĝas. Sed la hinda sistemo estas tute kontraŭa. La kasta sistemo celas al universala frateco k amo. Libero estas ĝia bazo k ankaŭ ĝia fincelo. Kvankam tio estas fakto, mi tamen ne volas laŭdi la nuntempan kastan sistemon. En Hindio nun ekzistas nur la ekstera strukturo de la nomita sistemo k ne la vera spirito. Kaj la kaŭzo estas la konflikto kun la moderna okcidenta materialisma civilizo. Plie, nun la hindoj volas forigi la kastan sistemon k ankaŭ laboras multe por tio, sed estas fremduloj — k nur ili — kiuj havas la intereson ĉiam dividi la homojn por pli facile havi la potencon super ili. (Finota).

TAGO EL MIA VIVO

Mi estas 35-jara, edziĝis feliĉe antaŭ 7 jaroj k havas du karajn infanojn. Mi laboras 500 metrojn sub la tero kiel ŝtonkarb-ministo. La labortempo estas okhora, inkluzive 20 minutoj por manĝo. Mi havas tagan salajron de 7.50 mk. g. (1.75 dol.). De mia loĝejo ĝis la laborejo mi marŝas unu horon. Post malfacila laboro mi refreŝigas k purigas min en bela, blanka duŝbanejo. Kiam mi revenas de mia laboro al miaj gekaruloj, ĉiuj salutas min per esperanta lingvo. Tuj sidas la tuta familio apud tablo k manĝas. Ni ĝojas, se ni ĉiuj estas sanaj. Ekster mia metio mi okupas min kiel partia funkciulo en nia vilaĝo. Krome mi estas delegito de la komunumo. Ankaŭ prezidanto en biciklista klubo. Malgraŭ ĉiutaga duobla laboro mi lernis ankaŭ esperanton dum la vintro. Somere mi laboras kun la familio en bienĝardeno. Tie kreskas terpomoj, fragoj, legomoj k belegaj floroj. Domaĝe, ke tiu ĉi vintro (1928/29) estis tro malvarmega k longa. Mi ricevas kiel salajron ankaŭ karbojn de l' mineja administracio. Kun indigno mi legis en "S-ulo" pri mizero reganta en aliaj landoj. Ni ekvidas nun k ĉiam, ke internacia inteligento estas tiel necesa, kiel ĉiutaga pano. Tial mi ĉiam ŝatas interŝanĝi spertojn kun alilandanoj pri mia metio, komunumo, infanamika movado, radio k. m. aliaj aferoj, speciale kun ministoj. Saluton al ĉiuj espistoj! *13 582, Kesselsdorf, Germanio.*

KLASOJ — KLASOJ

La franca vaporŝipo "Formoza" en monato januaro estis trovebla sur la maro inter Eŭropo k Ameriko. Tiu ĉi vaporŝipo havas 5 klasojn. La 1-a klaso estas luksa, brilega k ĉio komforta k amuza. La 2-a estas sama kiel la unua, kun malmultaj diferencoj. En tiuj ĉi klasoj oni vidas nur viglajn, kontentajn k senzorgajn homojn. Al la homo ŝajnas, ke li ektrovis la feliĉan feinan movinsuleton, kie estas ĉio brila k bela. Ĉirkaŭirante la vaporŝipon, li vidas diversajn belajn salonojn, parolejon, fumejon, amuzejon, luksan manĝoĉambron, eĉ banejon. Kaj oni vidas sinjorojn blankvestitajn, sinjorinojn kun brilaj juveloj k infanojn kun guvernistinoj. Sed pasante pli malsupren estas trovebla ŝtuparo, kiu kondukas la scivolemulon al la tria klaso. Tie ĉi estas diversaj homoj, kiuj elmigras por serĉi la oran Amerikon. La tria klaso havas apartan simplan kabinon k manĝoĉambron, la kvara klaso estas kun la sama manĝoĉambro, sed komuna dormloko, la virinoj aparte. La kvina klaso fine estas la klaso de la mizeruloj. Se oni eniras, la malbona odoro frapas nin tie en la fundo de la vaporŝipo, kie estas trovebla tiu klaso. La balaaĵo estas tiel multa, kvazaŭ dum la tuta vojo ne estus purigita. La litoj estas sen littukoj. Tie ĉi la viroj k la virinoj dormas en la sama ĉambrego k vivas k prosperas la prostituo. La manĝaĵo estas terura k ne manĝebla. La elmigrantoj estas palaj k malsanaj. La vojaĝantoj antaŭ Rio de Janeiro dum tri tagoj malsatstrikis pro la malbona manĝaĵo postulante homan nutraĵon. La konsulo de la haveno ekaŭdis pri la striko k li aranĝis la aferon tiel, ke dum la aliaj tagoj ili ricevis iom pli bonan manĝaĵon. Krom la unua k duaklasaj vojaĝantoj al neniu estis permesite eniri la luksajn ĉambrojn.

Tio estas ilustraĵo pri la granda kulturo de la 20-a jarcento. La malriĉuloj estas bonaj, se ili pagas siajn vojaĝkotizojn. Dume malhonestaj agentoj decidas pri ĉio. Dum la vojo, sur la vaporŝipo, ili ekvidas, ke ili estas nur komercaĵoj, per kiuj oni marĉandas. Dum tiu ĉi vojaĝo oni vidis la inferon k la ĉielon dense unu apud la alia . . .

Esp. Kor. 13 827, Montevideo.

Ĉu laboristo ne havas intelekton?

Tian demandon ni donas al la legantaro de "S-ulo", ĉar leginte en "Heroldo" (n-o 6) artikolon de s-ro Morariu, ni ne komprenas la veran sencon de la vorto *intelekto*. En la aludita artikolo ni trovis jenan frazon: "Sed li vidis, ke la esp. lecionoj kutime okazas vespere, kiam la intelektuloj kun laca kapo k la laboristoj kun malvigla korpo post la tuttaga laboro venis por lerni la novan interkomprenilon."

Ni serĉis en svedaj esp. vortaroj por ekkompreni la sencon de *intelekto*. Nia plej ampleksa esp.-sveda vortaro diras, ke intelekto estas prudento, saĝo, inteligento. Ĉu laboristo do ne povas esti prudenta, saĝa, inteligenta? Ni vere bezonegas la plenan vortaron! S-ro Morariu ja diris, ke intelektuloj venis kun laca kapo k la laboristoj kun malvigla korpo. Ni povas kompreni, ke intelektulo havas korpon, sed ĉu laboristo ne havas intelekton? Ĉu s-ro Morariu opinias, ke tiu, kiu ne estas korplaboristo, estas intelektulo? Tia opinio pri la svedoj k la sveda sociordo estas laŭ nia opinio malĝusta, ĉar ne la intelekto, sed la diko de l' patra monujo plej ofte destinas la sorton de svedaj infanoj. Tial ni opinias, ke oni ne juĝu pri intelekto laŭ la titolo de la studanto, ĉar ankaŭ ĝi plej ofte devenas el la monujo. Malriĉa laboristo ne povas teni siajn infanojn sur altlernejа benko k laŭŝajne pro tio laboristoj ne povas fariĝi "intelektuloj".

12 949, 12 439.

AFORISMOJ

La kultura homo ignoranta k malrespektanta la civilizon de l' homaro similas al la bestido, kiu piedfrapas sian patrinon post sucsatiĝo de ĝia lakto.

*

Tre granda stultaĵo k friponaĵo estas aserti k altrudi al la p o z i t i v a s c i e n c o klasdividecon k partiecon.

*

Eĉ la malsaĝulo ŝajnas saĝa, kiam li silentas k ne malkovras per la babilaĉo sian malsaĝon. *12 921.*

Esperanto-Servo

N-o 24 — 4-a jaro Gvidanto k kompilanto: O. BÄSSLER, Ebermayer-Str. 8, I, Leipzig C 1 (Germ.) 13. Marto 1930

EL GERMANIO

Militistaj armiloj "ŝtel-venditaj" — spiona atenco kontraŭ kompartio

166 (Esp.-Servo.) Sufiĉe kurioza okazintaĵo en Leipzig nun okupas la publikon, ne nur en Leipzig, ne nur en Germanio, sed ankaŭ en eksterlando. El arsenalo de la regna militistaro malaperis en lastaj tagoj de februaro — laŭ polica raporto — 217 fusiloj, 36 malpezaj k 1 peza maŝin-pafiloj. Strange estas, ke nur iom post iom oni kapablis sciigi la "ĝustan" nombron de malaperintaj armiloj, kio evidentas, ke koncerna "arsenalo" estis nelegala. Entute la afero estas sufiĉe nebula. Iu oficisto 21-jara de la regna militistaro pro monbezono vendis la armilojn por 2000 mk. al funkciulo de la kompartio — raportas la polico! Sekve "oni" arestis funkciulojn de la kompartio... Kvankam la afero ne estas fin-esplorita, klare montriĝas, ke tiu "armil-vendado" estis necesa rimedo en batalo por eksterleĝigo de la kompartio en Germanio. Ni atentu!...

Klaskonsciulo.

EL ESTONIO

Al eks-nobelaro ne plaĉas historio

167 (Esp.-Servo.) Estonia laboristaro nun festas la 25-jaran jubileon de "1905-jara revolucio". Latva verkisto, Upit, faris bonegan teatraĵon pri tiu revolucio kaj la Laborista Teatro en Tallinn decidis demonstri la teatraĵon al estonaj laboristoj. Sed la Laborista Teatro mem ne posedas teatrejon, ĝi uzas ejon de "Germana Teatro". Ĉar la estraranoj de tiu teatro estas eksnobeloj, ili ne donis sian ejon al la Laborista Teatro. Verŝajne la eksnobeloj ne deziras, ke amasoj vidu iliajn kruelaĵojn de antaŭ 25 jaroj. Ili eĉ postulis de ministroj, ke ili malpermesu la prezentadon de "1905". Kompreneble ilia deziro ne efektiviĝis, ĉar Upit estas tute naturalisma verkisto; la kruelaĵoj de nobeloj estis pli fortaj ol ni vidas en "1905". *15 428.*

Okaze de la respublika liberiĝ-tago malsata laboristo pendigis sin

168 (Esp.-Servo.) La 24-an de februaro Estonio festis sian fondiĝ- resp. liberiĝ-tagon. Ĉar la respubliko estas rezulto de la milito, oni dum liberiĝtago ankaŭ honoras la viktimojn, metante flor-kronojn sur iliaj monumentoj, kiuj ĝenerale situas en tombejoj k estas kvazaŭ simboloj de "libera" respubliko. Sed la vivkondiĉoj en Estonio estas tre malbonaj, la senlaboreco grandega k la respublikon regas kapitalistoj, burĝoj. Memmortigo estas ĉiutaga afero. Ankaŭ dum la liberiĝtago multaj sin memmortigis. Unu laboristo honoris k estimis la respublikon okaze de la liberiĝ-tago siamaniere: li pendigis sin je monumento por milit-viktimoj! Se la tombej-gardisto lin ne estus vidinta, la kronmetantoj estus trovintaj lin ankoraŭ pendanta je la monumento. Ankaŭ simbolo: viktimo de la nuna sociordo mortpendigas sin je respublika honor-monumento okaze de liberiĝtago. Tio okazis en Pärnu. *15 428.*

Senlaboreco kreskas en Estonio

169 (Esp.-Servo.) La vivkondiĉoj en Estonio pli k pli malboniĝas k la senlaboreco de jaro al jaro kreskegas. La polic-estroj malpermesas al senlaboruloj, aranĝi manifestaciojn. En urbo Pärnu tamen ili aranĝis manifestacion k postulis de la urb-estraro "panon por siaj malsataj infanoj". La urbestro eĉ ne aŭskultis la senlaborulojn, sed postulis nur, ke ili forportu la ruĝajn standardojn! *15 428.*

EL HISPANIO

La katolikoj malvenkis

170 (Esp.-Servo.) Post la diktatora periodo de la katolikaj studentoj, kiuj timis regreson pro fondiĝo de FEU (Universitata Studenta Federacio), kiu lasta havas antireligian karakteron, ili intencis aranĝi teknikajn konferencojn. Por tiuj konferencoj ili varbis plej famajn medicinistojn hispanajn kiel oratorojn. Sed la katolika organo, fiera pro la triumfo je sia tekniko-demonstrado tamtamis antaŭtempe, penante komprenigi al la popolo la sciencemon k seriozajn inklinojn de la katolika studentaro. Ili profitis la okazon por montri, ke ankaŭ la scienculoj ŝatas labori por k sur la katolika kampo. Promesis oratori ĉe la konferencoj la famaj kuracistoj Marañón, Novoa Santos, Negrin k. a. Sed nun venis la kuriozaĵo. La diversaj famuloj-sciencistoj, vidante en la afero religi-politikan karakteron, rifuzis oratori ĉe la konferencoj. Kaj eĉ okazis, ke prof. s-ro Negrin, la unua parolonto, rifuzis ankoraŭ la paroladon 10 minutojn antaŭ komenco. La okazintaĵo kaŭzis akrajn disputojn inter la katolikaj studentoj k katolika organo. Rezulto: la eklezia studentaro merite malvenkiĝis... *10 502.*

Alfonso XIII-a — lasta reĝo

171 (Esp.-Servo.) Post faligo de la registaro, prezidita de l' diktatoro Primo de Rivera (fakte de la fama krimulo k jezuito Martinez Anido), ni vidas klare kion preparas la politikuloj. Laŭ diroj de la nova registaro oni okazigas parlamentan baloton, sed laŭ agoj oni aranĝas perfortan transformigon de la reĝimo. La respondecaj politikuloj, burĝoj, militistoj k. a. preferas aranĝi respublikon, sen demandi k aŭskulti la popolamasojn; ili mem konscias pri sia kulpo por la nuna mizerego. Ili ankaŭ scias, ke la popolo postulas krom forigo de la reĝa familio, malaperigon de ti-kiuj subtenas la subpremadon per teroro k ne kontentiĝas per nura reformo. La hispana popolo batalos por nova socisistemo. — Ne nur la hispanaj laboristoj, sed ĉiuj laboristoj en tuta mondo devas atenti pri ekzisto k agado de Martinez Anido. Tiu fripono estas la plej abomena sovaĝulo de Hispanio, li agas laŭ ordono de la jezuitoj, lia celo estas venki per ĉiaj rimedoj...

Bembo Bistarko.

EL FRANCIO

"Disciplino" en kapitalista armeo

172 (Esp.-Servo.) La 20-an de decembro 1929 kapitano Turpin eniris la "Kleber"-kazernon en Lille. Li ne vidis ĉe la pordo deĵorantan soldaton, kiu ĵus manĝis. Kolere la kapitano eniris la gardistejon k malĝentilege alparolis la soldatojn k la du kaporalojn. Li ordonis al kaporalo Bauduin, konstati la foreston de deĵoranto. Ĉar ŝajnis al li, ke Bauduin ne sufiĉe rapide obeis, li kaptis lin ĉe ambaŭ ŝultroj k forpuŝis lin. Poste li vidis inter la soldatoj "subulon", kiu plialtigis sian kolumon. Vidante tion, la kapitano havis kvazaŭ nerv-atakon. Li majstre vangofrapis tiun kompatindan soldaton, kulpigante lin teniĝi maldece. Kaporalo k soldato plendis. Post longa enketo la faktoj estis tiel evidentaj, ke milita juĝistaro devis trakti la plendon kontraŭ kapitano Turpin. En la juĝ-kunsido oni sciiĝis, ke la kapitano venigis ambaŭ plendintojn en sian oficejon k petis ilin, repreni la plendon. Sed ili ne konsentis. Sekve la kaporalo Bauduin estis sengradigita. Kompreneble dum la juĝ-kunsido la kapitano estis *mal*-kondamnita. Lia advokato i. a. diris: "vi certe ne volas, *pro amika batpuŝo,* igi oficiron en malbonan situacion; la kapitano estas martiro ktp...." Post senkulpigo la multaj oficiroj, kiuj sidis en la juĝejo, aklamis la "martiron". — Tiu hontinda juĝo permesas al oficiroj, laŭplaĉe frapi soldatojn, insulti k *mal*karesegi ilin. *12 783, Orchies.*

EL RUMANIO

Malbonstato de terkulturisto

173 (Esp.-Servo.) Laŭ raporto eldonita de la ministro por terkulturaj aferoj, dum pasinta aŭtuno oni semis 2 230 000 hektarojn da tero, dume en aŭtuno de 1928 oni semis 2 853 000 hektarojn da tero. Jen la malpliiĝo de 623 000 hektaroj, kiujn oni ne semis. La kaŭzo estas, ke la terkulturistoj devas aĉeti la grenon por semado por 800—900 leoj, sed por la kreskinta nur estas pagata 500—600 leoj.

Role.

SENNACIULA VIRINA PAĜO

Sub la kontrolo de Virina Sekcio de SAT. — Red. Adreso: Elma Adamson, Box 73, Göteborg, Svedio.

VIRINOJ KAJ LIBROJ

Pasis ne jam tro multe da jaroj, kiam la legado de libroj nur estis privilegio de l' posedanta klaso. La laboristaro, tiutempe plej ofte laboranta 10—12 horojn ĉiutage, ne plu havis la necesan forton dum la vesperaj horoj por ankoraŭ legi dikajn librojn. (Esceptoj kompreneble ankaŭ tie estis.) La disponebla libera tempo apenaŭ sufiĉis por ĝuste k plene ripozi. Sed la ĉiam pli k pli fortiĝanta laborista movado forigis tre videble ĉi tiun malbonan, malfavoran por la laboristaro situacion, postulante ĉiam denove k pli akre mallongigon de l' labortempo. Nuntempe, en la epoko de l' okhora labortago, ĉiu laboristo k laboristino, kiu volas, povas legi k trastudi la plej diversajn librojn al ili plaĉajn. Ne havante monon por aĉeti ilin, oni tre oportune povas pruntepreni librojn el la publikaj librejoj, kiuj ja ekzistas en ĉiu urbo k kiuj al ĉiuj personoj disdonas librojn.

La virinoj trapasis la saman evoluon kiel la laboristaro ĝenerale. En pli antaŭaj tempoj la virino nur estis sklavino de l' dommastrumado k infanprizorgo. Ŝi mem devis ŝpini k teksi la tolon por la tolaĵoj, en la ĝardeno ŝi devis kulturi la legomojn, k ankaŭ la panon ŝi mem devis baki. Krome ŝi devis lavi k kuiri por la familianoj, kies nombro plej ofte estis tre granda. Kelkfoje la prizorgo al la brutaro ankaŭ pezis sur la ŝultroj de tiu kompatinda virino. Dum tia laboro ne restis tempo por ripozi k tute ne horo por legi.

La pligrandiĝo de l' urboj, la disvastiĝo de l' industrio, la transmigro de l' kamparanoj el la vilaĝoj en la urbojn, kreis por la virinoj tute alian, novan vivon. La urbaj loĝejoj estis pli malgrandaj, la dommastrumaj iloj pli k pli moderniĝis tempon ŝparante, k per tio plimalgrandiĝis la ĉiutaga laboro. Multaj geedzoj sciis ankaŭ metodojn k ilojn, por plimalgrandigi la infannombron k nun ankaŭ forestis la tempon rabanta infanvartado. Multaj aliaj cirkonstancoj ludis saman gravan rolon en la procezo de l' virinliberiĝo, sed ni kontentiĝu per la cititaj.

Kompreneble ĉi tiuj nun tempon trovantaj virinoj serĉis al si alian okupon, ĉar ja sen okupo neniu feliĉe povas vivi k prosperi. Granda parto de tiuj virinoj estas devigata iri en la fabrikojn, por tie akiri sumeton da mono, ĉar la salajro de iliaj edzoj ne sufiĉas por komfortete vivi. Por ili do la ekonomia situacio restis la sama; ili ne povas ĝui la agrablojn de l' raciiĝo en la dommastrumado. La alia parto, kies edzoj laborakiras sufiĉe, por ke la edzinoj povu resti hejme, okupiĝas aŭ per brodado, kroĉ-trikado k similaj laboroj aŭ per legado de libroj. Kiajn librojn ili legas prefere?

Estas fakto, almenaŭ en Germanio, ke la plej granda parto de l' legantaj virinoj legas nur la verkojn de aŭtorinoj, kiuj verkas literaturaĉon. La plej konata k plej produktoriĉa verkistino tiufaka estas Hedvigo *Kurts-Maler* (H. Courths-Mahler), kiun oni foje nomis: la reĝino de l' filiteraturo! Ŝia romanverkaro ampleksas proksimume 50 volumojn, sed la enhavo de tiuj romanoj estas preskaŭ ĉiam la sama, ili intersimilas kiel unu ovo al la alia. Nur la nomoj k titoloj de l' personoj priskribitaj ŝanĝiĝas, kelkfoje ankaŭ la lokoj. Ĉiam temas pri amo. (Finota.)

Vira SAT-ano: Fr. Riedel (14 981), Giessen.

Kiele helpi al virinoj, kiuj suferas sub la egoismo de l' edzoj?

La ĉiutagaj plendoj de l' proletvirinoj el la ruĝa kvartalo de nia urbo instigas min priskribi iomete plej grandan suferon ilian, tiun, kiun kaŭzas la edzo per sia egoismo. Antaŭe mi jam diru, ke ili plejparte volas esti klaskonsciaj proletoj. El multaj diversaj travivaĵoj mi nur rakontu unu, k vi vidos, ke ĝuste edzoj, bedaŭrinde tro multaj, pligrandigas la familian mizeron. Virino iras en vendejon, postulas tri funtojn da terpomoj, t. e. por 15 fenigoj (0.03 dol.), ¼ funton da plej malkara margarino (=13 fenigoj), ¼ funton da grio (=8 fen.). ½ litron da lakto (=15 fen.) k ¼ funton da sukero (=8 fen.). Tio devas sufiĉi por kvarpersona tagmanĝo. Pli da mono la virino ne riskas elspezi por ĝi, ĉar la edzo ankoraŭ volas ricevi 10 cigaredojn (=50 fen.) k 1 botelon da biero (=34 fen.). Li bezonas por si pli, ol kostas simpla tagmanĝo. Sen indulgo li forprenas de infanoj k edzino sufiĉan tagmanĝon. Li bone povas vidi, ke la familio malsatu, se nur li havas cigaredojn k bieron. Kial obeas la edzino? Estas pro timo. Kiu jam observis la brutan konduton de l' edzo kontraŭ edzino, tiu povas kompreni. Tial mi opinias, ke oni devus klarigi al tiaj edzoj, ke ne sufiĉas nur teorii pri revolucio, sed jam nun estas komprenebla devo de sincera klasbatalanto almenaŭ en la rondo de l' propra familio komenci la realigon de la revolucia ideo k ne imiti tradiciajn kutimaĉojn. Do, karaj edzoj, estu almenaŭ en la familio praktikaj revoluciuloj!

SAT-anino 9274.

KUN TIU ĈI NUMERO ESTAS EKSPEDATA "LA LERNANTO"

INFANEDUKO KAJ LINGVO-PROBLEMO

Dum konversacio kun diverslandaj Gek-doj, aŭ legado de opinioj en "S-ulo", mi ĉiam denove renkontas la saman strangan koncepton, ke necesas laŭgramatike instrui esp-on en la familio al la infanoj. Sendube ĉiuj niaj Gek-doj estas gvidataj de la plej bona intenco, laŭeble perfekte interpreti al sia infano la scion de esp-o, sed kial ili por tio ne trovas la plej simplan, plej naturan vojon? Kial ili ne depost la unua horo babilas kun sia etulo esp.-lingve? Tio ne estas pli malfacila, ol poste ĝin "instrui" en esp-o, k estus bonega ekzerco ne nur por la etulo, sed ankaŭ por la gepatroj.

Inter 90% da geesp-istoj esp-o estas nur oficiala, ne intima lingvo k multaj pro tio opinias, ke oni ne povas esprimi siajn plej intimajn sentojn aŭ karesojn per ĝi. El propra sperto mi povas diri, ĉar ekskluzive esp-o estas nia familia lingvo, ke post mallongdaŭra praktikado la naciaj lingvoj estas tute malhaveblaj. Do rilate la edukadon uzu sisteme nur esp-on, parolante en la familia rondo, k tuj vi spertos, ke superfluas encerbigi ioman "vortkvanton" potage en la kapeton de via infano. Ĉar kiomgrade vekiĝas ĝia intelekto, tiomgrade ĝi komprenas siajn gepaĉjojn. — Ĉu en gepatra lingvo vi klopodus diri al via infano: "Tio estas horloĝo"? Ĉu vi ne simple iafoje dirus: "Ĉu ci aŭdas la horloĝon? Ĝi diras tik-tak, tik-tak", k la etulo nekonscie encerbigos, ke la "tik-tak" estas horloĝo.

Je la demando: "Ĉu vi parolas kun via infano esp-e?" mi ĉiam aŭdas: "Ne, ĝi estas ankoraŭ tro malgranda". Ho, zorgemaj gepatroj, kiuj mem per ŝvito akiras lingvan scion, ĉu vi volas, ke viaj infanoj devu same penegi? Rigardu la riĉulojn, kies privilegio estas depost jarcentoj, scipovi minimume 1—2 fremdlingvojn. Ĉu ili atendas rilate la lingvoinstruon, ĝis la infano povas esti instruata de diplomita profesoro? Ne, ili tuj, kiam la infano elkreskas la zorgadon de vartistino, dungas francan aŭ anglan edukistinon, kiu ofte la gepatran lingvon de la infano tute ne scipovas. Sed ŝi parolas kun la etulo angle aŭ france k la infano ekposedas tiun lingvon, antaŭ ol ĝi sonĝas pri ekzisto de gramatiko. — Do ankaŭ ni ne klopodu esti lingvoprofesoroj, por bone instrui niajn infanojn, sed babilu senescepte kun ili esp-e, konvene al ilia aĝo. La zorgo, ke la infano ne scios la nacilingvon, ne turmentu vin, ĉar jam baldaŭ ĝi forestos je 50% el la hejmo, k surstrate,

TRA ESPERANTIO

KOMUNIKO

Ne malofte okazas, ke K-doj skribas al ni, petante direktojn por sia l o k a SAT-agado. La legado de tiuj leteroj tre ofte montras, ke tiuj K-doj havas eraran komprenon pri la karaktero de nia Asocio. Ili emas konsideri ĝin kvazaŭ partion. Tio estas granda eraro. En nia organizo troviĝas plej diversaj elementoj, plej malsame pensantaj homoj; plie, la kondiĉoj por esp-a laboro ne nur varias de lando al lando, sed iafoje de urbo al urbo. Estas sekve al ni tute neeble doni precizajn direktojn por ĉiu loko. Se en iu urbo mankas elementoj kun sufiĉe da klero, kun iniciativo k seriozo, ni povas ŝanĝi nenion en tiu fakto k fari, ke tie prosperos nia afero.

*

Sur paĝo 22 de nia ĉi-jara Jarlibro oni trovas inter la teksto de Konvencio pri rilatoj inter SAT k LEA-oj ankaŭ jenan alineon (sub 6): "En ĉiu LEA-grupo ekzistu SAT-rondo, kiu plenumu la peresp-an k por-SAT-an laboron en la kadro de la grupo." Oni devas aldone rimarkigi, ke tie, kie ne ekzistas LEA pro iu ajn motivo, ekz. en Hispanio, tamen la SAT-membroj en iu loko devas provi grupiĝi en rondon, kiu prizorgu la lokan SAT-laboron, interalproksimigu la membrojn k elektu Peranton por la rilatoj kun la administracio de SAT. La Peranto devas plurfoje dum jaro raporti antaŭ la rondanoj pri sia agado. Tiucele estu kunvenigataj la membroj ĉe ĝeneralaj kunvenoj, kiujn oni oportune organizu antaŭ gravaj okazoj en la SAT-vivo (ĝenerala voĉdono, kongreso k. s.).

En la ordinaraj kunvenoj de SAT-anoj, kiuj okazu almenaŭ 1 fojon, sed prefere 2 fojojn aŭ pli dum monato, oni post aranĝo de l' admin. aferoj (kotizpagoj ktp.) plenigu la vesperon per kleriga laboro en la senco de la 1-a artikolo de nia Statuto, helpate de la SAT-gazetoj, precipe la ĉiusemajne freŝa "S-ulo", k de SAT-literaturo cetera (libroj, broŝuroj). Estus bone, se la gvidantoj de tia rondo komisius al tiu aŭ alia K-do (laŭ liaj kapabloj, kompreneble) ellabori paroladon pri iu SAT-eldonaĵo. Al la gvidantoj mem devas resti la tasko pritrakti temojn, kiuj rilatas nian Jarlibron, Statuton, strukturon, funkciadon de SAT, regularon pri rilatoj kun LEA, kreon de sekcioj ktp. Tiuj temoj estas tre funde traktendaj, se oni volas funkciigi serioze laborantan SAT-rondon.

En pli grandaj urboj, interesataj anoj mem elpaŝos por iniciati sekcirondojn, junularan, virinan, sportan, naturamikan k. a. rondojn, kiuj povos servigi nian tutmondan aparaton al siaj specialaj celoj k kiuj interrilatas kun la sekcia centro, kies adreson ili trovas en la Jarlibro. *Direkcio.*

---

ludante kun siaj gek-detoj, ĝi ja ankaŭ ricevas naturan "instruon".

Kaj por tiuj esperantistidoj la lingvo ne estos ia helplingvo aŭ klublingvo, sed gepatra lingvo, k tio donos al ili forton porti novan, freŝan spiriton en niajn vicojn, ekĝermigi jam velkantajn branĉojn. Do esp-o estu la gepatra lingvo de niaj idetoj, ni malfermu al ili la vojon al nova mondo!

V. M. (1311).

Jes, ni atingos la nombron da 4000 abonantoj,

se vi, Gek-doj, senlace insistos ĉe la prokrastemuloj, hezitantoj k kurs-finlernantoj, ĉiuloke, ke ili ekabonu al "S-ulo"!

Mankas ankoraŭ 100 abonantoj!

Ne ĉesu varbadi . . .

AMIKOJ DE SOVETIO,

vi certe legis en "S-ulo" n-o 275 la rakonton de K-do Ivnickij "Esperantista traktoro". Nun la ideo pri esp-ista traktoro, plugonta la vastajn kampojn k tiel partoprenonta en maŝinigo k socialistigo de sovetia agrikulturo, baldaŭ el la revoj fariĝos fakto. Sovetiaj esp-istoj vigle kolektas monon por aĉeti traktoron, nomotan "Laborista Esperantisto", k donaci ĝin al iu el kolektivaj kamparmastrumoj de Sovetio. En tiu monkolektado partoprenas ne nur sovetianoj, sed ankaŭ alilandaj lab. esp-istoj. Eksciinte de unu el siaj korespondantoj pri la monkolektado de sovetiaj esp-istoj, Novjorkaj SAT-anoj dum unu semajno kolektis 57 dolarojn k 50 dolarojn el tiu sumo jam transpagis al K-do Lerchner je la konto de CK SEU por la esp-ista traktoro.

Mi estas certa, ke ankaŭ en multaj aliaj lokoj niaj K-doj komencos kolekti monon por la traktoro k tiel partoprenos laŭforte en la konstruado de la unua en la mondo socialisma lando. Ne gravas la amplekso de la mondonacoj — ĉiu centimo, ĉiu fenigo, ĉiu cendo estas valora, ĉar ĝi signas la tutmondan solidarecon de proletaj esp-istoj. Agu organizite, Gek-doj, kolektu monon inter viaj samgrupanoj, en viaj laborejoj, inter la laboristoj, en viaj lernejoj, dum viaj kunvenoj. La kolektitan monon sendu al K-do R. Lerchner, Colmstr. 1, Leipzig O. 27, Germ., je la konto de CK SEU por la traktoro "Laborista Esperantisto".

G. Demidjuk.

Suplemento al la adresaro en Jarlibro

(Tiu ĉi nomaro ne estas por korespondemuloj)

Laŭ la kongresdecido en Leipzig 1929 ni publikigas ĉi kune la adresojn de la membroj, kiuj nov- aŭ realiĝis **post apero de la jarlibro.** Rilate terorlandojn ni nenion citas, same ni ne citas la adresojn de tiuj, kiuj petis nin ne publikigi ion ajn. — Por ŝpari lokon en "S-ulo", ni kiel eble plej koncizigas la adresojn, ankaŭ ne citas la sektorciferojn.

Aktjubinsk (Sovetio)
15920 *Kinc J.*, Novostrojka, 6 r., 195 kv. 20/11.
Alger (Alĝerio)
8557 *Pinty J.*, 4 r. Empereur Vespasien.
Alsdorf (Germanio)
15590 *Ridder A.*, Uebacher Weg 156, ministo.
Amneville (Francio)
15933 *Leininger A.*, 21 r. des Romains, metallaboristo.
Amsterdam (Nederlando)
15717 **Beyerling M.*, Prinsgracht 328, mastrino.
15665 *Koch F.*, Formosastr. 21/1.
15712 *Köhler G.*, Borgerstr. 270, W.
15713 *Kok A.*, Groote Wittenburger Str. 34, C.
15559 *Mannoury J.*, Corantijnstr. 7/2, W., studento.
Apeldoorn (Nederlando)
15700 *Eijhenaar A.*, Schoolstr. 58.
Asch (Ĉeĥoslovakio)
15761 *Ludwig E.*, Rosmaringasse 6.
Aŝĥabad (Sovetio)
15922 *Nekrasov V. I.*, Vsebuĉ 41.
Auxerre (Yonne, Francio)
15681 *Aubry L.*, 1 r. Martineau des Chesnez, instruisto.
Barcelona (Ĥispanio)
15622 *Benages J.*, Blasco de Garay 89, tienda.
15620 *Borras J. D.*, Sagués 36, p. l., S. G.
15621 *Conesa M. G.*, San Luis 16-bis.
15623 *Sabatés I.*, Meridiana 115, p. 2, S. M.
3263 *Santularia J.*, Cerdena 403—3º—2a, bindisto.
Baribino (Sovetio)
15703 *Golder*, R. Ur. ĵel. dor. Komuna "Gerald".
Barnaul (Sovetio)
15690 *Zlenskij G.*, "Dom Komprosa" str. Respublika.
Batum (Sovetio)
15562 *Haĉaturjan S.*, Puŝkinskaja 5, konstrulaboristo.
15563 *Lambrianidi H.*, Zinovjeva 26, kontisto.
7901 *Paul A.*, Hidro-elektrostac., Maĥunceti, kontisto.
15564 *Rozum J.*, Ŝtata Banko de USSR, librotenisto.
11546 *Spektor M.*, Poŝtkesto 45, nafto-ministo.
Beaucaire (Gard, Francio)
15784 *Vincent E.*, r. 3 Enclos-vigue.
Berlin (Germanio)
15740 *Reimer E.*, Simplonstr. 4, O 112, tajloro.
15739 *Seeger E.*, Urbanstr. 2, SW 61, tapetisto.
Bethune (P. de C., Francio)
9187 *Soen M.*, 84 Bd. Freed Degeorges.
Birkenhead (Cheshire, Britio)
7600 *Martin M.*, Adelphi Str. 54, laboristo.
Bobrovica (Sovetio)
15592 *Salo J.*, oficisto.
Bogorodsk (Niĵni-Novgorod. distr., Sovetio)
15928 *Jeroĥin M.*, Leninstr. 129, ledisto.
15929 *Lukojanov J.*, Bolniĉnij strat. 20, koop. oficisto.
Borŝĉovo (Woj. Tarn., Polio)
15736 *Mechlowicz M.*, Zamkowa 226-b.
Broc (Svisio)
15738 *Sudan I.*, ĉokoladisto.
Bromölla (Svedio)
15672 *Strand R.*, Box 26, porcelanlaboristo.
15671 *Svensson K.*, Box 26, lignaĵisto.
Buros-rudnik (Stalin. okr., Sovetio)
15905 *Krolikov S.*, Ekaterinovskoe rudonpravlenie.
Charvin par St. Jean de Maurienne (Savoie, Francio)
15787 **Jacomin V.*, instruistino.
Chemnitz (Germanio)
15932 *Lösch W.*, Eisenweg 71, Siedlung Markerdorf.
Cleveland (Ohio, Usono)
15938 **Nedelman R.*, 10131 North Bd.
15628 *Robboy N.*, 10129 North Bd.
Coburg (Victoria, Aŭstralio)
15885 *Burns G. W.*, 1 Bourke St., N 13, lignaĵisto.
Ĉermna p. Staŭkov u Domazlic (Ĉeĥoslovakio)
15913 *Fait V.*, Nr. 40, laboristo.
15912 *Fiŝer B.*, Nr. 49, laboristo.
Dison (Belgio)
15577 *Martin E.*, 43 r. de la Gruppe, metallaboristo.
Djatjkovo (Sovetio)
15765 *Alekseev A.*, ul. Krasnaja Rozu 22, elektromuntisto.
Dnepropetrovsk (Sovetio)
15617 *Kopekin*, Ŝevĉenkovskaja 59.
15685 *Mirinskij*.
15684 *Sukur*, Kalininskij per. 11, kv. 20.
Dortmund (Germanio)
15637 **Becker E.*, Hellweg 14, 12.
15638 *Krassner A.*, Thomasstr. 13, agento.
15639 *Schlüter F.*, Bleichmärchstr. 34, kasisto.
Drebach (Erzgebirge, Germanio)
15800 *Haupt W.*, instruisto.
Dresden (Germanio)
15655 *Baumann K.*, Bartolomäistr. 8/3, A., laboristo.
15658 **Dürbeck H.*, Tittmannstr. 20-b, mastrumhelpantino.
15656 *Langer W.*, Priessnitz-Str. 50/3, N. 6, transportlaboristo.
15654 *Pfützner R.*, Karlsruher Str. 21/1, A. 27.
15653 *Ringel E.*, Oppelstr. 29, H. 3, N., seruristo.
15657 *Schwarze H.*, Kamenzer Str. 14, N., seruristo.
Dubrovno (Sladkovsk. r., Iŝimsk. okr., Sovetio)
5590 *Malcev M.*, str. de Esperanto. (Daŭrigota)

Laborista gvidanto kontraŭ esperanton

"Esp-o estas unu el la diversspecaj sportoj", tiel parolas K-do Rodler, subredaktoro ĉe la redakcio de "Der Eisenbahner" (La Fervojisto), organo de aŭstria fervojista sindikato k gvidanto en la socialdemokrata partio. Li promesis enmeti por- k peresp-ajn artikolojn en tiu ĵurnalo, sed subite li pentis pri sia promeso k cinike malhelpas subteni nian aferon, dum neŭtralaj k burĝaj gazetoj avide akceptas esp. kursojn, por altiri pli vastan abonantaron. K-do, kiu sendis por aperigo en la gazeto sugeston rilate al enkonduko de esp. kursoj paralele al la jam ekzistantaj anglaj k francaj ĉe la fervoja direkcio, ricevis respondon de tiu gvidanto kun jena senco: — Sindikatano devus scii pri ne sufiĉa rajto devigi fervojentreprenon je enkonduko de esp. kurso, celanta al klasbatalo. Tiaj sugestoj malutilas, ĉar multaj homoj ne ŝatas enkondukon de lingvokursoj ĉe la fervoja direkcio. Samrajte kiel nia K-do postulas enkondukon de esp-o, aliaj rajtas ĝin rifuzi... K-doj, protestu! Skribu al: K-do Rodler, *Wien V*, Margaretenstr. 166. Redakcio de "Der Eisenbahner". *Jos. Zink (9437).*

Ne ĉiuj famuloj malatentas nian aferon

Los Angeles estas la plej granda urbo, ne nur en suda, sed en tuta Kalifornio. Pli ol miliono da homoj, de diversaj rasoj, loĝas ĉi tie. Hieraŭ vespere mi ĉeestis socialistan kunvenon en Labortemplo. Alastair Mk Donald, arkitekto k filo de ĉefministro en Britio, parolis. Li venis ĉi tien por studi la usonajn sonfilmfarejojn. Sufiĉe. Ne pri juna Mk Donald temas, sed pri esp-o k persono multe pli interesa, nome K-do P. P. Christensen. Li estas esp. apostolo. Oni memoras, ke antaŭ kelkaj jaroj li estis farmlaborpartia kandidato por usona prezidanteco.

Mi sidiĝis sur unu el la malantaŭaj seĝoj en la ĉambrego k tiris el mia poŝo semajnan dan-norvegan ĵurnalon *"Viking"* k komencis ĝin legi. Ĝi enhavis raporton pri sukcesa propaganda kunveno aranĝita de loka esp. klubo, en Centra-Libreja legĉambrego, kie K-do Christensen paroladis.

Kiam oni pensas pri persono, ĝi ĉeestas plej proksime, laŭ malnova diro. Legante tie mi subite aŭdis: "Ĉu vi volas gardi la seĝon por mi?" "Certe", mi respondis min turnante, k antaŭ miaj okuloj staris K-do Christensen. Antaŭ du jaroj li faris multajn publikajn paroladojn pri esp-o en Los Angeles. Tiutempe li ankaŭ organizis kurson ĉi-loke k mi estis inter liaj lernantoj. Eble al li, pli ol al iu alia homo, ni ŝuldas la enkondukon de regulaj kursoj en la loka Politeknika Vesperlernejo. Kiam K-do Christensen fine sidiĝis, mi montris al li la raporton en "Viking" (supre cititan), dirante: "Jen artikolo pri esp-o." "Kion vi scias pri esp-o?" — "Ĉion", mi respondis memorante, ke li iam opiniis, ke ni laboristoj estas malriĉaj, ĉar ni estas tro modestaj. Li legis k laŭdis la raporton.

"Nun lasu min fari iomete da propagando", li daŭrigis. Kaj tiam li komencis paroli pri SAT, la nova Plena Vortaro ktp. Ĉe la fino de l' kunveno K-do Christensen invitis min k konaton al sia hotelĉambro. Forlasinte lin je noktomezo, mi havis unu dolaron malpli en mia poŝo k ŝuldis al li 50 cendojn, tial ke li instigis min aliĝi al SAT. *J. E.*

DEFENDU ESPERANTON

Niaj legantoj jam scias, ke "Monde", la grava semajna gazeto direktata de H. Barbus enkondukis esperanto-rubrikon sur siaj paĝoj. Tio ne plaĉis al ĉiuj legantoj k kelkaj protestas. Necesas, ke la esperantistoj vigle kontraŭagu sendante al la Redakcio leterojn por postuli la daŭrigon k eĉ plilarĝigon de la esperanto-rubriko.

Skribu esp-lingve al "Monde", 50 rue Etienne-Marcel, *Paris 2e*.

Notu ankaŭ bone en la memoron, ke SAT akceptas abonojn por tiu gazeto k ricevas 10% por ĉiu abono. Sendu la abonmonon al SAT, 23, rue Boyer, *Paris 20e*, poŝtĉeka konto 1234—22.

PRI RADIO-RUBRIKO

En "S-ulo" n-o 276 mi proponis presigi en "S-ulo" regulan resumon pri esp. disaŭdigoj. La red. noto al mia propono ŝajnas al mi tre negativa[1]. Se la red. deziras scii, kiom da radio-aŭskultantoj troviĝas inter la legantaro, kial do ĝi ne faras enketon? Eble ĝi ne havas tempon; sed tiuokaze mi estas preta preni sur min la taskon kolekti la respondojn k sendi la finrezulton al la redakcio. Cetere, kiam div. pli malpli grandaj sekcioj povas okupi tutan paĝon en "S-ulo", kial la radio-aŭskultantoj eĉ ne povas havi rubrikon? Kaj verdire, ni malhavas tiun rubrikon; kiel okazas nun, estas tro arbitre. Ekz., laŭ artikolo en "S-ulo", Moskvo dissendas esp-on ĉiusabate. Sed pasintan sabaton (15. 2.) mi havis la ĉagrenon aŭskulti de tiu sendstacio dissendojn en tri lingvoj (rusa, franca k angla), sed ne unu vorton esp-an. Tiu ĉagreno estas evitebla ĉe regula programo. Aliflanke mi ankaŭ iam aŭskultis tute hazarde esp. disaŭdigon el Sovetio, pri kiu ne estis anoncite en "S-ulo". Por ke ni povu aranĝi kolektivajn aŭskultojn, estas nepridiskutebla neceso, ke ni sciu, kiam la disaŭdigoj okazas, k preferinde, ke ni sciu, pri kio ili temas. Do, al laboro! Mi petas ĉiujn K-dojn radio-aŭskultantojn respondi jenan enketon: 1. Ĉu vi deziras radio-rubrikon en "S-ulo", sub kiu aperu, krom esp. programoj, ankaŭ ĉiu materialo pri radio? 2. De kiuj sendstacioj vi aŭskultas esp-on? 3. Ĉu vi aranĝas kolektivajn aŭskultojn? Demandojn 2 k 3 mi aldonis, por samtempe publikigi statistikon, kiun la sendstacioj neniam prezentas, kvankam ili ĉiam alvokas pri raportoj. La respondojn k evtl. rimarkojn sendu antaŭ la 15. aprilo al *H. Nilsen* (11 082), Kochsgade 47/2, *Odense*, Danio.

[1] La K-do devus konscii, ke ne povas esti la tasko de la Red. organizi enketojn pri sekciaj aferoj. Ĉar same kiel sportuloj k vegetaranoj, la radioamatoroj prezentas nur onon inter la SAT-anoj. Tiu ono komprenoble havas la rajton formi sian sekcion k prezenti siajn dezirojn al la estraro de SAT, kiu decidos pri ili. — *Red.*

Pri skribado de propraj nomoj

Mi konsentas kun K-do 15 076 en "S-ulo" n-o 280. Oni devas neniel ŝanĝi la nacian ortografion de propraj nomoj, ĉar oni ne bezonas scipovi elparoli ilin[1], sed nur skribi ilin sufiĉas. Kiam oni vidis kelkfoje iun propran nomon, ĝi encerbiĝas, k kiam oni legos tiun nomon poste, oni bone memoros, pri kiu temas. Sekve mi malaprobas la estraron de "S-ulo", kiu kripligas abomene la proprajn nomojn. *N. Heuschen (8094).*

[1] Kredeble K-do N. H. neniam ĉeestis SAT-kongreson k evidente ne legis nian piedpaĝan rimarkon. — *Red.*

EL BLANKAJ LANDOJ

La Administracio ricevis jenan sciigon de K-do X. el L.: "Libroj ricevitaj, sed tuj (10. 2.) venis policanoj k traserĉis mian loĝejon, kunprenis ĵus ricevitajn k aliajn SAT-librojn ... same 11 n-ojn de "S-ulo" por 1929 (ĵurnalo estis ricevita antaŭ malpermeso) ..." — k jenan sciigon de SAT-ano el alia blanka lando: "Hodiaŭ min avertis poŝtoficisto-esp-isto, ke oni ricevis cirkuleron de ministro por internaj aferoj pri malpermeso de la gazeto "S-ulo"... Minacas eble ankaŭ persekuto, mi tre bedaŭras por nia unika lab. esp. gazeto. Ni lab. esp-istoj ĉiuj estas eksigitaj el neŭtrala esp. klubo, k la laboristaron ni ne devas organizi; tiel ni estas disigitaj ..."

Jen la kondiĉoj, Gek-doj, en kiuj evoluas nia afero! Sed malgraŭ ĉiuj baroj k malhelpoj, spite malebligo enirigi nian "S-ulo"n en terorlandojn, ni agu, varbu, kresku, antaŭeniru! Morgaŭ ni rekomencu tie, kie hodiaŭ la cirkonstancoj devigas nin ekhalti! Tie, kie estas eblo libere varbi k agiti por "S-ulo", antaŭen kun duobligita fervoro!

Atentigo! K-doj metu sur siaj leteroj al la Redakcio ĉiam siajn nomon k adreson!

MALGRANDAJ NOTOJ

Pri la teroro en Kubo

ni ricevis informon, kiu bone komentas la artikolon de K-do 15 135 en n-o 280. K-do 13 706 sendis al sia korespondanto en Kubo du SAT-librojn ("For la neŭtralismon" k "Kandid"). Ĉi tiu resendis ilin kun la rimarko, ke li ne povis akcepti ilin, ĉar doganisto postulis por ilia livero *pli da mono, ol ili kostas!* Tio estas nova registara ordono por kolekti monon. Eĉ por ricevi fremdajn revuojn, oni devas en Kubo pagi enir-imposton. Ĉu oni celas per tio malliberigi ankoraŭ pli multe ol ĝis nun la pensadon? Estas eble.

Pri la interesa statistiko de K-do Epifanoviĉ

Mi ankaŭ sendis iam PK ilustritan al tiu fama statistikulo, sed neniam ricevis respondon. Mi opinias, ke tiuj fanfaronuloj malhelpas la disvolviĝon de esp-o, malkuraĝigante k seniluziigante la novajn esp-istojn, kiuj skribis al ili. *M. Heuschen, Verviers.*

TRA LA MOVADO

(Kroniko)

SOVETIO. Doriŝĉi. (Leningr. provinco). Estas organizitaj esp. studgrupoj por la geinstruistoj (2 p.) k por la gelernantoj (8 p.). Ĉe la lerneja murgazeto ekzistas "internacia anguleto. (Usov.) — *SVEDIO. Boras.* Ĉi loke nia afero bone progresas jam depost kelkaj jaroj. Du studrondoj inter laboristaro funkcias en la ĉambroj de la loka Klerigasocio Lab., kiu havas en sia ampleksa biblioteko ankaŭ esp. fakon. Nia loka grupo aliĝis al tiu Asocio, kiu bone subtenas nian laboron. Esp. estas studata en lab. altlernejo proksime de Boras. Germ. K-do Berg (el Solingen) vizitis nin k gvidis kelkajn lecionojn inter la studantoj de l' Klerigasocio k ĉe kurso en hejmo de K-do Ekström. (12 949.) *Trelleborg.* Post lekcio de esp-isto el Hindio, Lakŝmisvar Sinha, komenciĝis kurso por novuloj kun 20 p. je 12. 2. laŭ "Petro". K-do 7987 gvidas.

Ĉe la instruistoj

En Saksio 400 instruistoj apartenas al la Esp. Asocio de Saksaj Instruistoj. Dum ĉi tiu vintro 180 pliaj geinstruistoj lernas esp-on en 14 kursoj. La ministerio por popolklerigo tiucele denove donis mk. 500,—, la Saksa Instr. Asocio mk. 400.—. En multaj urboj k vilaĝoj esp. estas instruata en la lernejoj. Ankaŭ en la Pedag. Instituto de la Altlernejo Dresden ĝi estas laŭvola fako.

RECENZEJO

Duope ricevitajn verkojn ni recenzas, unuope ricevitajn ni nur mencias.

Alfred de Musset. La du amatinoj. La Kapricoj de Mariano. Tradukis Jan van Schoor. Rekomendita de Esp-ista Literatura Asocio. Eldonejo "La Verda Velo", Julius De Geyterstraat 149/1, Antwerpen. Formato: 14×18 cm, pĝ. 109. Prezo nemontrita.

Spite la rekomendo de Esp-ista Literatura Asocio (ĉu ĝi cetere ankoraŭ ekzistas?!) la libro ne estas rekomendenda. La traduko similas al sovaĝa arbaro, kiu bezonas multan prihakon k prilaboron, antaŭ ol ĝi fariĝos alirebla. Jen kelkaj frazoj hazarde prenitaj: "Mi dezirus . . . ke estus (anst. u) permesate", "por ke ŝi metu tien la bukedon ŝi mem" (anst. por ke ŝi mem metu la bukedon), "ŝia intenco ne estis defendi (anst. malpermesi) sian pordon al Valentino" ktp. La lingvo de "La Kapricoj de Mariano" estas pli bona.

La tradukantoj devas kompreni, ke ne sufiĉas simple laŭvorte traduki k elspezi sian monon por eldoni libron. Oni tiel ne plenumas bonan agon al la esp. lingvo. Traduko estas arto, kiu krom perfekta, funda scio de la koncernaj lingvoj, de la tradukata aŭtoro, postulas iom da kapablo k talento. *S. G.-K.*

MEMORNOTO

Represis el "S-ulo":

Volkswacht, St. Pölten, 6. 2., Alinaciaj lab. en Francio.

Priesper. artik. k notojn enhavis:

Signalen, Stokholm, 20. 2., *Daily Worker,* London, 21. 2. (rubr.), *L'Effort,* Lyon, 22/2., *Le Travailleur Alpin,* Grenoble, 1. 2. *Krasnaja Iskra,* Boroviĉi, 18. 12., 4. 2.

Peresper. materialon enhavis:

L'Ecole Emancipée, Saumur, 23. 2.

NIA POŜTO

9682. — Ni ne povas enmeti senpage.

15 396. — Estivo = kapablo esti. Ni uzos, almenaŭ parte, vian materialon.

14 709. — Vi ne metis adreson sur via koverto! Ni pagis punafrankon de 0,25 mk. Bonv. repagi al la Adm. Via artikolo aperos.

13 912. — Via artikolo aperos.

3409. — "Malklero malaperas", ni uzos, se eble; la versojn en okazo de bezono; ne aperos la RH-artikolo. *Red.*

15428. — Ĉiu novaliĝanto ricevas la jarlibron 1929/30. La provizo estas sufiĉe granda Varbu!

Al multaj. — Estonte ni respondos, se vi aldonos afrankon. En Germanio oni aldonu PM, en aliaj landoj respondkuponon. En Sovetio oni aldonu PK "kun afrankita respondo".

6472. — La monrilatoj kun Sovetio ne permesas al ni havigi al vi fr. librojn.

Grigorjev (Armavir). — Kiun membronumeron vi havas? En kiu loko vi estis antaŭe?

15237. — Vian jarlibron ricevis K-do 7710 en Stavropol. Bonvolu turni vin al li.

2332. — Via karto ne taŭgas por respondo.

11741. — Ni sendis insignojn, kov., pk. al vi siatempe, sed tre verŝajne ĉi pakaĵo perdiĝis. Prefere ne mendu tiajn aĵojn ĉe SAT, ĉar ili ne estas libere importeblaj. *Adm.*

★ ĈIUJ RADIO-AMATOROJ ★

kiuj aŭdos ĉiuvendrede je 3.45 horo (Moskva tempo) esp. informojn de radiostacio en *Petropavlovsk* (ondlongo 437) bonvolu komuniki al: Redakcio de gazeto "Smiĉka", *Petropavlovsk* (Kazakstan), USSR.

10 Gekamaradoj

inter ili 4 fotoamatoroj — dez. koresp. kun individuoj, L, PI, bfl., fotoj, kĉl., krom Germanio Skribu amase! Respondon garantias SAT-membro 15 366. Adr.: Joh. Schwarz, *Felixdorf a. Südb.* (Aŭstrio).

70 kursanoj — komencantoj

(naturamikoj, lab. sportuloj k soc. gejunuloj) deziras interŝ. L k PI pri facilaj temoj kun socialistaj Gek-doj ĉl. — Respondo garantiata! Adreso: Wilh. Wieschendorf, Roonstr. 30, III, *Schwerin* (Mecklenburg), Germanio.

22-jara K-do serĉas laboron

en eksterlando. Prefere en Sovetio aŭ Francio. Profesio: ĉizelisto (vitraĵindustrio). Skribu al K-do Erich Droth, *Penzig (O.-L.),* Germanio.

Geesperantistaro, helpu!

18. 3. ni okazigos la 1-an kunvenon de nia distr. esperantistaro, kie partoprenos div. laborist-kamparanaj organizoj. Samtempe ni aranĝos *esp. ekspozicion.* Sendu esp-aĵojn: esp. aŭ nacil. gaz., ĵurn., propagandaĵojn, *terkulturajn aĵojn,* komunistajn propagandilojn. Sendu ankaŭ aparte kolektivajn salutleterojn (laŭeble de viaj kom. k komjunulaj organizoj, sindikatoj, labgrupoj ktp. Resp. garantiata. Adr.: USSR, *Artemovsk,* Okrzemotdjel "Esperanto".

Grupo de Tiflisaj esperantistoj

serĉas korespondantojn el ĉiuj landoj. Skribu multnombre. Respondo garantiata. Adreso: Sovetio, *Tiflis,* ul. Vaĥuŝti, 17, al Černiŝov V.

Atentu! K-dino Charlotte Michel, Potschappler Str. 8, *Dresden-A. 28* (Germanio), serĉas korespondant(in)ojn, precipe en Burgas (Bulgario) k en St. Paul (Min., USA), pri div. temoj, L, PK, PI.

Grupo da laborantoj

unuigitaj en la Distrikta Agrara Fako, koresp. pri agraraj demandoj (terkulturado k ĝia mekanikigo) kĉl. pri ĉ. t. — Resp. garant. Adreso: USSR, *Artemovsk,* Okrzemotdjel "Esperanto".

ENHAVO:

	pago
Vivu la Pariza Komuno!	**269—270**
Orientlando kaj Okcidentlando	**270—271**
Klasoj — klasoj	**271**
Ĉu laboristo ne havas intelekton?	**271**
Tago el mia vivo	**271**
Aforismoj	**271**
Esperanto-Servo	**272**
Sennaciula Virina Paĝo	**273—274**
Tra Esperantio	**274—276**
Anoncoj	**276**

Presejo: Peuvag, Druckerei-Filiale Leipzig (Germanio)